

Αρχαία Ελληνικά Γ' Γυμνασίου

1^ο Γυμνάσιο Γυθείου
Σχ. Έτος 2024-2025

Σχηματισμός και κλίση
παραθετικών

1. Δευτερόκλιτα επίθετα

Επίθετα σε:

-ος, -η, -ον → ὁ ἀγνός - ἡ ἀγνή - τό ἀγνόν

-ος, -α, -ον → ὁ ἅγιος - ἡ ἁγία - τό ἅγιον

Συγκριτικός:

-ότερος, -ότερα, -ότερον

Υπερθετικός:

-ότατος, -οτάτη, -ότατον

1. Όταν η παραλήγουσα είναι μακρά
π.χ. ξηρός → ξηρότερος – ξηρότατος
2. Όταν η παραλήγουσα είναι θέσει μακρά (δηλαδή όταν υπάρχει βραχύ φωνήεν και μετά ακολουθούν 2 ή 3 σύμφωνα ή 1 διπλό)

Θέσει μακρά =

βραχύ + 2 ή 3 σύμφωνα ή 1 διπλό

π.χ.

θερμός → θερμότερος - θερμότατος

Συγκριτικός:

-ώτερος, -ωτέρα, -ώτερον

Υπερθετικός:

-ώτατος, -ωτάτη, -ώτατον

1. Όταν η παραλήγουσα είναι βραχεία

π.χ.

σοφός → σοφώτερος - σοφώτατος

Δίχρονα φωνήεντα

Γενικά στα επίθετα με κατάληξη -ος τα **δίχρονα** (ι, υ, α) της παραλήγουσας είναι βραχεία.

Εξαίρεση (είναι μακρά):

1. ἀνιάρος, ἰσχυρός, ψιλός, λιτός, φλύαρος, πρᾶος
2. επίθετα σε -ος με β συνθετικό: νίκη, λύπη, ψυχή, τιμή, θυμός, κύρος, κίνδυνος.

2. Τριτόκλιτα επίθετα

Επίθετα σε:

-ης, -ης, -ες → ὁ ἀληθής - ἡ ἀληθής - τό ἀληθές

-ων, -ων, -ον → ὁ σῶφρων - ἡ σῶφρων - τό σῶφρον

Συγκριτικός:

-**έ**στερος, -**ε**στέρα, -**έ**στερον

π.χ. ἀληθής → ἀληθ**έ**στερος
σῶφρων → σωφρον**έ**στερος

Υπερθετικός:

-**έ**στατος, -**ε**στάτη -**έ**στατον

π.χ. ἀληθής → ἀληθ**έ**στατος
σῶφρων → σωφρον**έ**στατος

Συγκεντρωτικός Πίνακας Καταλήξεων Συγκριτικού & Υπερθετικού

Καταλήξεις Συγκριτικού & Υπερθετικού	Σε ποια επίθετα
⇒ - ό τερος, - ο τέρα, - ό τερον ⇒ - ό τατος, - ο τάτη, - ό τατον	Β' κλίσης παραλήγουσα μακρά
⇒ - ώ τερος, - ω τέρα, - ώ τερον ⇒ - ώ τατος, - ω τάτη, - ώ τατον	Β' κλίσης παραλήγουσα βραχεία
⇒ - έ στερος, - ε στέρα, - έ στερον ⇒ - έ στατος, - ε στάτη, - έ στατον	Γ' κλίσης

3. Ανώμαλα παραθετικά

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
	καταλήξεις: -ων, -ων, -ον	καταλήξεις: -ος, -η, -ον
άγαθος, -ή, -όν	ὁ, ἡ ἀμείνων, τό ἄμεινον ὁ, ἡ βελτίων, τό βέλτιον ὁ, ἡ κρείττων, τό κρείττον ὁ, ἡ λῶων, τό λῶον	ἄριστος, ἀρίστη, ἄριστον βέλτιστος, βελτίστη, βέλτιστον κράτιστος, κρατίστη, κράτιστον λῶστος, λῶστη, λῶστον
κακός, -ή, -όν	ὁ, ἡ κακίων, τό κάκιον ὁ, ἡ χείρων, τό χείρον	κάκιστος, κακίστη, κάκιστον χείριστος, χειρίστη, χείριστον
καλός, -ή, -όν	ὁ, ἡ καλλίων, τό κάλλιον	κάλλιστος, καλλίστη, κάλλιστον
μέγας-μεγάλη-μέγα	ὁ, ἡ μείζων, τό μείζον	μέγιστος, μεγίστη, μέγιστον
μικρός, -ά, -όν	ὁ, ἡ ἐλάττων, τό ἔλλατον	ἐλάχιστος, ἐλαχίστη, ἐλάχιστον
μικρός, -ά, -όν	ὁ, ἡ μείων, τό μείον	ὀλίγιστος, ὀλιγίστη, ὀλίγιστον
πολύς-πολλή-πολύ	ὁ, ἡ πλείων, τό πλέον	πλείστος, πλείστη, πλείστον

Παρατηρήσεις

1. Η προσοχή πρέπει να δοθεί στο θέμα.
2. Ο συγκριτικός έχει καταλήξεις -ων, -ων, -ον.
3. Ο υπερθετικός έχει καταλήξεις -ος, -η, -ον.

4. Κλίση παραθετικών

Ενικός Αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	ὁ ξηρότε ^{ρος}	ἡ ξηροτέρ ^α	τό ξηρότερ ^{ον}
Γεν.	ξηροτέρ ^{ου}	ξηροτέρ ^{ας}	ξηροτέρ ^{ου}
Δοτ.	ξηροτέρ ^ω	ξηροτέρ ^α	ξηροτέρ ^ω
Απ.	ξηρότερ ^{ον}	ξηροτέρ ^{αν}	ξηρότερ ^{ον}
Κλητ.	ξηρότερ ^ε	ξηροτέρ ^α	ξηρότερ ^{ον}

Πληθυντικός Αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	οἱ ξηρότερ ^{οι}	αἱ ξηρότερ ^{αι}	τά ξηρότερ ^α
Γεν.	ξηροτέρ ^{ων}	ξηροτέρ ^{ων}	ξηροτέρ ^{ων}
Δοτ.	ξηροτέρ ^{οις}	ξηροτέρ ^{αις}	ξηροτέρ ^{οις}
Απ.	ξηροτέρ ^{ους}	ξηροτέρ ^{ας}	ξηρότερ ^α
Κλητ.	ξηρότερ ^{οι}	ξηρότερ ^{αι}	ξηρότερ ^α

Παρατηρήσεις

1. Κλίνονται όπως τα **δευτερόκλιτα επίθετα** (π.χ. ἅγιος, ἁγία, ἅγιον).
2. Με τον **ίδιο τρόπο** κλίνεται και ο υπερθετικός βαθμός (α+β κλίσης επιθέτων).
3. Με τον **ίδιο τρόπο** κλίνονται και τα παραθετικά που έχουν κατάληξη σε **-ώτερος, -ωτέρα, -ώτερον** (π.χ. σοφώτερος, σοφωτέρα, σοφώτερον) και όσα έχουν κατάληξη σε **-έστερος, -εστέρα, -έστερον** (π.χ. ἀληθέστερος, ἀληθεστέρα, ἀληθέστερον)

4. Κλίση παραθετικών

Ενικός Αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	ὁ βελτίων	ἡ βελτίων	τό βέλπιον
Γεν.	βελτίονος	βελτίονος	βελτίονος
Δοτ.	βελτίονι	βελτίονι	βελτίονι
Αιπ.	βελτίονα	βελτίονα	βέλπιον
Κλητ.	βέλπιον	βέλπιον	βέλπιον

Πληθυντικός Αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	οἱ βελτίονες	αἱ βελτίονες	τά βελτίονα
Γεν.	βελτιόνων	βελτιόνων	βελτιόνων
Δοτ.	βελτίοσι	βελτίοσι	βελτίοσι
Αιπ.	βελτίονας	βελτίονας	βελτίονα
Κλητ.	βελτίονες	βελτίονες	βελτίονα

Παρατηρήσεις

1. Κλίνονται όπως τα **τρίτοκλιτα επίθετα** (π.χ. σώφρων, σώφρων, σώφρον).
2. Με **ωμέγα (ω)** γράφονται μόνο το **αρσενικό** και το **θηλυκό** στην **ονομαστική ενικού**. Όλοι οι άλλοι τύποι γράφονται με **όμικρον (ο)**.

5. Παραθετικά επιρρημάτων

Α. Ομαλά

Συγκριτικός

Ο συγκριτικός βαθμός ενός επιρρήματος είναι ίδιος με:
την αιτιατική ενικού του συγκριτικού βαθμού του επιθέτου στο ουδέτερο γένος.

Α.Ε.Σ.Ο. = αιτιατική ενικού – συγκριτικός – ουδέτερο

Παράδειγμα:

δικαίως (επίρρημα)

1. Ποιο είναι το επίθετο;
δίκαιος, δικαία, δίκαιον

2. Πώς είναι το επίθετο στον συγκριτικό;
(αρσ.) δικαιότερος
(θηλ.) δικαιότερα
(ουδ.) δικαιότερον

3. Πώς είναι η αιτιατική ενικού του ουδετέρου;
δικαιότερον

Άρα, ο συγκριτικός βαθμός του επιρρήματος δικαίως είναι **δικαιότερον**.

Υπερθετικός

Ο υπερθετικός βαθμός ενός επιρρήματος είναι ίδιος με:
την αιτιατική πληθυντικού του υπερθετικού βαθμού του επιθέτου στο ουδέτερο γένος.

Α.Π.Υ.Ο. = αιτιατική πληθυντικού – υπερθετικός – ουδέτερο

Παράδειγμα:

δικαίως (επίρρημα)

1. Ποιο είναι το επίθετο;
δίκαιος, δικαία, δίκαιον

2. Πώς είναι το επίθετο στον υπερθετικό;
(αρσ.) δικαιότατος
(θηλ.) δικαιοτάτη
(ουδ.) δικαιότατον

3. Πώς είναι η αιτιατική πληθυντικού του ουδετέρου;
δικαιότατα

Άρα, ο υπερθετικός βαθμός του επιρρήματος δικαίως είναι **δικαιότατα**.

5. Παραθετικά επιρρημάτων

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
	καταλήξεις: -ον	καταλήξεις: -α
εὖ	ἄμεινον βέλτιον κρεῖττον	ἄριστα βέλτιστα κράτιστα
κακῶς	χεῖρον κάκιον	χεῖριστα κάκιστα
καλῶς	κάλλιον	κάλλιστα
μάλα	μᾶλλον	μάλιστα
ὀλίγον	μείον ἐλαττον ἥττον	ὀλίγιστα ἐλάχιστα ἥκιστα
πολύ	πλέον	πλεῖστον πλεῖστα